

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVII (12)
No. (Štev.) 39

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
29. septembra (setiembre) 1960

I. A.

V dnevih ameriškega volivnega boja

II.

Cleveland, sredi septembra.

Sedaj smo v začetku pravega volivnega boja. Kako bo potekal?

Upoštevati moramo, da v naši politični strukturi nimamo dveh strank, ampak slučajno ravno sto! Imamo 50 držav in v vsaki državi sta republikanska kakor tudi demokratska stranka popolnoma samostojne. Edina vez, ki veže vse, je Bela hiša. Za gospodarja v Beli hiši morajo vse skupaj postaviti kandidata. Ta je tudi titularni predsednik stranke za dobo 4 let, dokler konvencija ne izvoli novega kandidata za predsednika. Državne organizacije obeh strank se brigajo največ za usodo svojih kandidatov za senatorje in kongresnike. Predsedniški kandidat se mora sam pobrigati, da organizacije njegove stranke delajo agitacijo tudi zanj. Zato je delo predsedniških kandidatov tako naporno vključ vseh moderni komunikacijski tehniki. Tudi na tem področju bomo letos doživeli nekaj novosti. Oba kandidata za predsednika bosta na primer nastopila skupaj na televiziji, menda trikrat ali štirikrat. Resni politiki si od tega ne obetajo nič dobrega, toda občinstvo je nad idejo navdušeno, saj vidi tudi v volitvah neke vrste športno tekmo, in na šport da Amerikanec vse.

Kdo bo zmagal? V začetku so vsi prekovali zmago demokratu Kennedyju. Danes niso ti preroki več tako sigurni. Kennedyju letijo namreč polena pod noge. Najprej je na vrsti “versko vprašanje”. Akoravno vsa resna politična javnost obsoja mešanje vere v politiko, so vendarle vsi prepričani, da bo Kennedy zgubil precej volivcev, ker je katolik, najbrže več, kot jih bo dobil zaradi svoje vere pri katoliških volivcih. Na drugi strani Kennedyju nasprotujejo južni demokrate. Nekaj zaradi vere, nekaj zaradi tega, ker jih je na konvenciji tako malo upošteval. Zamerijo mu dalje njegovo napredno filozofijo v gospodarskih vprašanjih in socialni politiki. Zoprno jim je, da se Kennedy vleče za starostno zavarovanje, da je v dobrih odnosih z delavskimi unijami, da zagovarja visoko minimalno mezdo itd.

Na drugi strani ima pa tudi Nixon svoje težave. Je znan kot velik oportunist in ni v začetku svoje politične kariere preveč pazil, kaj govori. Vse mu sedaj vlačijo na dan in mečejo pod nos. Najbolj mu seveda hodi narobe, da so njegovi pristaši ubili na zadnjem kongresnem zasedanju prav vse socialne zakone. V dobro mu je pa treba šteti razcep v demokratičnih vrstah. Mnogo južnih demokratičnih veljakov bolj simpatizira z njegovim političnim programom kot s Kennedyjevim. Tako so lahko zgodi, da bo zmagal v nekaterih južnih državah in tako izravnal morebitne poraze na severu, v sredini in na zapadu Amerike. Mnogo zida seveda na Eisenhowerjevo priljubljenost. Še zmeraj je namreč na milijone volivcev, ki so l. 1956 volili Eisenhowerja, obenem pa tudi demokrat. senatorje in kongresnike.

Vpoštevati moramo namreč dejstvo, da v Ameriki volilci ne volijo strank, ampak kandidate. Lahko volijo nekaj ljudi iz republikanske, obenem pa nekaj ljudi iz demokratske stranke. To označujejo kot cepljene glasove. L. 1956 je veliko volilcev cepilo svoje zaupanje na Eisenhowerja in demokratske senatorje in kongresnike. Gotovo se bo to dogajalo tudi letos. In to je ravno velika skrb demokratičnih kandidatov. Ako bodo preveč tolkli po Nixonu, ga bodo volili iz nagajivosti ravno tisti demokratični volilci, ki so nagnjeni k cepljenju glasovanja.

Da te nevarnosti ni treba podcenjevati, je dalo povod zadnje zasedanje Kongresa. Ameriška javnost od zasedanja ni pričakovala bogve kaj; da pa bo dočakala tako malo, pa ni bil nihče pripravljen. Kongres je izgubil na ugledu, korist ima seveda Bela hiša, odnosno Eisenhower, ki bo svoj ugled zastavil v Nixonovo korist. Na drugi strani pa republikanska administracija ne more pokazati nobenih blestečih uspehov. Mislija je proglasiti geslo: mir in konjunktura. Mir je podrl Hruščev v Parizu, o konjunkturi pa ni nebenega govora. Ni jih malo, ki se bojijo celo male krize,

Glavna skupščina Združenih narodov

Na letošnje zasedanje glavne skupščine ZN je prišlo toliko predsednikov držav, kakor še na nobeno doslej, iz vsega prve ustanovitvene skupščine 24. oktobra 1945. Poplavo predsednikov kot vodij delegacij je povzročil Hruščev, ko se je pojavil na čelu satelitskih predsednikov v New Yorku. Med zahodnjaki je ta njegov korak naletel na hladen sprejem. Eisenhower je objavil, in se je doslej tega tudi držal, da se s Hruščevom izven ZN ne bo razgovarjal, De Gaulle je odločno poudaril, da ne bo odšel v New York pod nobenim pogojem, Adenauer tudi ne. Edini, ki je iztiril iz teh tirnic, je bil od zahodnih velesil Macmillan, ki se je proti nasvetom svojih svetovalcev podal v New York, da bo, kakor sam trdi in verjetno tudi v sporazumu z Eisenhowerjem “sprožil zahodno ofenzivo proti Hruščevu in njegovim satelitskim podložnikom”.

Hruščev je prijadral v New York na sovjetski ladji Baltiki v spremstvu svojih satelitov v ponedeljek, 19. t. m., pristal na zapuščenem 73. pomolu ob hudem naliču, tako, da je brodil po 5 cm globoki vodi do svojega avtomobila in se odpeljal na sovjetsko veleposlaništvo. Pričakali so ga od daleč — newyorška policija jih ni spustila blizu — številni protikomunistični demonstranti.

Za Hruščevom je prispel v New York najnovejši satelitski predsednik Fidel Castro. Upriporil je v New Yorku pravi teater s preseljevanjem iz enega hotela v drugega, s ponesnaženjem hotel-skih sob, s trebljenjem kokoši in kuhanjem jedi kar v sobah, z osmorditvijo preprog in z blebetanjem o ljudskem denarju, ki ga troši po New Yorku itd. V Harlemu, črnem predmestju New Yorka, kamor se je preselil zaradi propagande, ni naletel na tak sprejem, kakor je menil, da bo, kljub izjavam, da “sem se prišel boriti tudi za vas.” Črnci so proti njemu uprizorili celo demonstracije, ker da jim ne zaupa, ko si da je brano prinašati iz nekega luksuznega hotela na Broadwayu, noče pa jesti hrane iz kuhinje hotela, v katerem stanuje s svojo 85 člansko neobrito delegacijo.

Hruščev in Castro v prijateljskem obsevu

Največji teater pa sta nagnala skupno Castro in Hruščev, ko sta se objemala kot največja prijatelja, Hruščev se ga je obdajal, Castro komaj do rame. Newyorška policija se je letos pripravila na varstvo zlasti komunističnih delegatov tako, da je najprej najbolj nepriljubljenim, se pravi Hruščevu, Kadarju, Castru in še nekaterim po nalogu zunanjega ministrstva prepovedala gibanje izven Manhattan, kjer stoji poslopje ZN, nato pa še tako, da jih je obdala s stotinami uniformiranih in tajnih agentov, ki so se ob neki priliki spopadli celo z osebnim agentom Hruščeva, ker se je ta po sovjetsko brutalno trudil zavarovati svojega gospodarja pred nevarnostjo sovražno razpoložene množice, ki se je zbrala za protestiranje proti Hruščevu.

Sovjetska policija je za propagando objavila, da je zvedela za priprave aten

ako pa ne te, pa vsaj občutnega zastoja v gospodarstvu.

Tako gremo v volivni boj samo z ostanki bivših bahanj z ene in druge strani in brez resnih konkretnih obljub za bodočnost. Kandidatje bodo morali operirati z nadomestki velikih idej in z drobnimi domačimi težavami, ki jih imajo volilci. S tem pa se ni rečeno, da se vendarle ne bi izkristalizirale v volivnem boju misli, ki so vredne zanimanja ameriškega volivca.

Tehnično se bo agitacija vršila po stari navadi. Veliko je bo v javnosti: na shodih, sestankih, večerjeh, dalje s pisano besedo v časopisih, letakih, proglašitvah itd., nič manj bo pa ustne, ki lahko postane zelo nevarna. Agitacija o “verskem momentu” se bo vršila izključno z govorno besedo od volivca do volivca, le indirektno bo prišla na dan v letakih, malih knjižicah itd., pa bo vključ temu dosti zalega. Z ozirom na negotovost, kdo utegne zmagati, se hočeta obe stranki močno vreči na agitacijo od osebe do osebe; ustna agitacija bo torej prišla do velike veljave in bo

tata proti Hruščevu, ameriška policija pa je za protipropagando iznašla sled za atentat na Eisenhowerja.

V New Yorku in po vsej USA so domačini in na tisoče protikomunističnih beguncev organizirali protisovjetsko in proticastrovsko kampanjo v tisku, govorih, povorkah in demonstracijah. Najučinkovitejše demonstracije so pač organizirali v New Yorku pred poslaništvom komunističnih držav, pred poslopjem ZN in ob cestah, po katerih se vozijo komunistični diktatorji na zasedanje Glavne skupščine. Poleg drugih so organizirali demonstracije tudi “četniki”, kakor je označila beograjska “Borba” protititovske jugoslovanske demonstracije.

Tito se je pripeljal v New York na luksuznem parniku “Queen Mary” s številno delegacijo. Jovanko je pustil tokrat doma. Predstavil se je kot posrednik med vzhodnim in zahodnim blokom, skupno z agipčanskim Nasserjem.

Na otvoritvenem zasedanju glavne skupščine je Hruščev doživel prvi poraz, ko je bil izvoljen za predsednika letošnjega zasedanja Irec Frederick H. Boland, sovjetski kandidat iz češke delegacije Nosek pa je propadel. Hruščev je napačno računal na glasove 13 afriških držav, ki so letos postale nove članice ZN ter 14. države samostojnega Cipra. Afriške delegacije so glasovale za Bolanda, se pravi proti sovjetskemu delegatu.

Prav tako je Hruščev doživel poraz, ko je skupščina s 70 proti 0 glasovom odobrila Hammarskjöldovo politiko v Kongu in se zoperstavila vsaki drugi, razen ZN vojaški intervenciji v tej afriški državi. Enajst držav, med njimi ZSSR in vsi sateliti so se vzdržali glasovanja.

Eisenhower za resničen mir na svetu

Prvi je od državnikov v skupščini govoril Eisenhower. Pozval je ZSSR naj se preneha vmešavati v zadeve Konga, naj pomaga Združenim narodom izpeljati njihovo nalogo v Kongu in v Afriki sploh, naj se resno zavzame za razorožitev, dalje, da naj ZN proglašijo Luno in druga vsemirska telesa za mednarodna, ki se jih ne bo smelo urorabljati za vojne namene, prepove izdelavo in uporabo orožja za masovno uničevanje iz vsega in da naj se vse države resno potrudijo rešiti težke probleme, v katerih se svet danes nahaja. Med te probleme spada tudi vprašanje prehrane.

Hruščev je častnikarjem z ozirom na Eisenhowerjev govor samo izjavil, da “gre h kosilu.”

Po govoru je Eisenhower odšel iz skupščine ter povabil skoro vse zahodne vodje delegacij, predvsem južnoameriške, na kosilo. Vabila seveda ni dobil Castro.

Sestal se je na daljši razgovor s Titom, za njim z ganskim predsednikom Nkrumahom. Tito je baje med drugim dejal Eisenhowerju, da se ponuja za posrednika med zahodnim in vzhodnim blokom, da namerava jugoslovansko gospodarstvo postaviti na dolarsko podlago in da za to potrebuje nadaljnjih 300 milijonov dolarjev posojila.

s tem dana prilika za navadno opravljanje in čenčarije. Te vrste agitacija je posebno nevarna, kajti usmerjena bo na nevtralne volivce, ki pogosto nimajo dosti razgledanosti, da bi mogli prositi kandidate po njihovih političnih sposobnostih. O rezultatih volitev pa odločajo dejansko le nevtralni volilci, njih je zmeraj toliko, da so jeziček na tehtnici. Da bo življenje še bolj zagrenjeno posamenim kandidatom, se bodo časopisi šele proti koncu volivnega boja postavili za enega ali drugega kandidata. Drugače ne morejo postopati, kajti med naročniki imajo pristaše obeh strank in se nočejo nikomur zameriti. Zato pa tekom volivnega boja na široko poročajo o volivnih naporih obeh strank in skrbno pazijo, da ne zdrknejo z objektivnega stališča. Poročanje je navadno tako čbširno, da zmede volivce in da mnogi sploh ne berejo poročil o volivni borbi, na kar tem laže postanejo plen čenč in namigavanj med agitacijo od osebe do osebe. Tako je bilo pri prejšnjih volivnih bojih, tako bo po vsej verjetnosti tudi sedaj.

Na drugi strani pa se je Tito sestal tudi s Hruščevom, kateremu je dejal, da je Castro junak, da pa je bil Eisenhowerjev govor stvarjen. Tito je imel sestanek tudi z Nasserjem ter z Nehrujem, ki je medtem prispel v New York.

Hruščev razbija tudi ZN

Naslednji dan, je za Eisenhowerjem govoril v skupščini Hruščev. Poleg že znanih predlogov o razorožitvi, ki so jih zavezniki doslej vedno zavračali, ker ne zagotavljajo zadostne kontrole, je Hruščev, kakor so pričakovali, zahteval odstavitev Hammarskjölda, ustanovitev tajniškega triumvirata iz komunističnega, nevtralnega in zaveznika delegata, katerih vsak bi imel pravico veta, predstavitev ZN iz New Yorka bodisi v Švico, Avstrijo ali Moskvo, dokončen pokop kolonializma v Afriki in povsod drugod na svetu ter sklicanje nove vrhunske konference.

Med zavezniki smo in tkzv. nevtralnimi delegacijami so se spričo takih sovjetskih zahtev strnile vrste. Iz Londona je priletel Macmillan, da bi, kakor smo zgoraj omenili, vodil protiofenzivo proti sovjetskemu bloku. Strnila se je tudi večina južnoameriških delegacij proti Hruščevu. Stokovnjaki ugotavljajo, da je Hruščev napovedal vojno Združenim narodom, da je pozval afriške narode na upor, da znova samo besediči o razorožitvi, je pa ne jemlje resno in da je prav za prav uporabil skupščino izključno za komunistično propagando. V govoru je vsem ponudil vse in zato prav za prav nič.

Na tiskovni konferenci na sovjetskem veleposelstvu v Glen Cove pri New Yorku, kamor je smel oditi za konec tedna, je nato Hruščev še potrdil, da ne bo prej miroval, dokler se ZN ne bodo preosnovale, kakor on hoče. Dejaj je tudi, da imajo v ZSSR vse pripravljeno za izstrelitev prvega človeka v vsemirje in obtožil Herterja, da je podkupil Hammarskjölda, ko mu je pretekli teden izročil ček za 5 milijonov dolarjev za ZN, kot del severnoameriške članarine v tej organizaciji.

Medtem ko je Castro iznenada priznal rdeči kitajski režim in severnokorejsko vlado, pa strokovnjaki ugotavljajo, da se je spor med Hruščevom in Maocetungom še bolj povečal in da rdeča Kitajska z nezadovoljstvom gleda na odhod Hruščeva v New York. Hruščev da je popeljal svoje satelite v New York tudi zato, da bi pokazal rdeči Kitajski in ostalemu svetu povezanost komunističnega bloka.

Titova “nevtralnost”

Tito, ki je bil pred leti zavržen v USA, se danes nahaja v New Yorku kot vodja jugoslovanske komunistične delegacije. Poslužil se je izgovora, da se mo-

SPODLETELI KOMUNISTIČNI NAČRTI V KONGU

Mobutu, 29 letni poveljnik kongoške vojske, ki je sovražno razpoložena do Lumumbe in komunistov sploh, je, če že ne nepremagljiv, pa vsaj trenutno edini gospodar Konga. Ker se je naveščil politiziranja med Kasavubujem in Lumumbo in ugotovil, da Lumumbu vodi Kongo v sovjetske kremplje, je s svojimi 3000 vojniki prevzel oblast, pozval Kasavubuja in Lumumbo, da naj se čim prej sporazumeta in objavil, da bo zaenkrat on gospodar države vsaj do konca tega leta.

Istočasno je pognal iz Konga sovjetsko, češko in kitajsko delegacijo in objavil, da ostaja Kongo na zavezniški strani. Moskva je tako doživela hud poraz v državi, iz katere je nameravala napraviti eno svojih glavnih oporišč za nadaljni pohod po Afriki.

To nalogo je Hruščev poveril svojemu poslaniku Jakovljevu, ki se je pripeljal v Leopoldville koncem junija t. l. na proslavo kongoške neodvisnosti. Jakovljev je bil stalni odposlanec Hruščeva za srednjevzhodna področja, kjerkoli je Moskva pričakovala nemirov.

Ker je Jakovljev pri Lumumbi našel vso podporo in zaščito, se je začel javno vmešavati v zadeve novonastale države. Klub temu, da je sovjetska delegacija pri ZN glasovala za to, da je treba vsako pomoč Kongu poslati le skozi ZN, je Jakovljev dal naravnost iz ZSSR, mimo ZN, poslati v Kongo 15 sovjetskih prevoznih letal in nad 100 kamionov. Komunisti so jih skupno z

ra udeležiti skupščine ZN v New Yorku, ker prihaja tja tudi Hruščev — ali pa mu je bilo ukazano iz Moskve, kakor vsem ostalim satelitom? — in Washington ga ni mogel zavrniti, kakor ne more nobenega delegata za ZN.

Kljub vsem dosedanjim slabim in zato poučnim skušnjam s komunisti, pa so, kakor izgleda iz poročil iz USA, zahodnjaki zopet računali, da bodo imeli Tita za zaveznika ali vsaj za nevtralnca tipa Nehru in Nasser. Eisenhower mu je sicer najprej omejil gibanje po Manhattanu zaradi strahu pred protikomunističnimi jugoslovanskimi naseljenci, pozneje pa mu je dal na razpolago močno policijsko spremstvo in dovoljenje, da se giblje po USA kjer se hoče. Celotno na razgovor ga je pozval, ne da bi ga Tito za to prosil.

Toliko bolj presenečen pa je bil Eisenhower in z njim ameriško zunanje ministrstvo, ko so ugotovili, da se je Tito v skupščini v vseh problemih postavil ob stran Hruščevu in tako proti zaveznikom. Smešno naivno se je tisk začel spraševati, ali nista morda Tito in Hruščev mnogo bližje drug drugemu, kakor pa je svet izven rdečega tabora doslej menil.

V govoru se je Tito predstavil za most med ZSSR in USA. Toda ta nevtralnost je bila samo navidezna, ker je takoj v nadaljevanju izjavil: “Vsled politike kolonialnih sil do odvisnih in na novo neodvisnih držav in drugih sil, ki podpirajo to politiko iz različnih razlogov, nastajajo konflikti in krize, kakor se to dogaja v slučaju Konga, Kube itd. ter resno ogrožajo svetovni mir”. Zatem je med drugim tudi poudarjal: “Trdno smo prepričani, da pomoč ZN v Kongu ni bila dovolj učinkovita, zlasti zato ne, ker se niso posvečevali izvedbi resolucije Varnostnega sveta v tem pogledu.”

Sovjeti so doslej trdili iste stvari, le z brutalnejšimi izrazi, zlasti odkar so bili izgnani iz Konga.

Tito je bil tudi odmev Hruščeva v problemu Zahodne Nemčije in v obtožbah zaveznikov, da “se poslužujejo sile pri reševanju takih problemov.” Prav tako se je Tito postavil na stran Hruščeva glede razbitja pariške vrhunske konference, ker da je ni razbil Hruščev, “pač pa tisto, kar se je zgodilo pred konferenco (srestelitev ameriškega letala U-2).”

Prav tako je Tito zavrgel rdeče kitajske ideje o komunizmu. Zavračal je trditve Kitajcev, da so lokalne vojne neškodljive in nenevarne miru in da je vojna s kapitalizmom neizbežna. Nadalje je Tito pozdravil predloge Hruščeva za splošno in popolno razorožitev, kar so zavezniki že zdavnaj zavrgli kot cinično propagando.

Lumumbo uporabljal za prevoze Lumumbinih oddelkov in vojaških potrebščin po državi za nastope proti Lumumbunim nasprotnikom.

Kongoška vojska doslej ni bila izveščana za vojaške operacije, pač pa so jo Belgijci vzdrževali samo za vzdrževanje reda v državi. Lumumba je to vojsko nagnal, s podporo sovjetskih letal in kamionov, na divje ropanje in požiganje v provinco Kasai, kjer je pobijala može, žene in otroke ter požigala vasi.

Kongoškemu prebivalstvu ni ušlo izpred oči dejstvo, da so tem napadalcem pomagala sovjetska letala in kamioni. Niso pričakovali take sovjetske kulture in civilizacije. Prav tako so ugotovili, kakor je pozneje izjavil Mabutu, da sovjetski strokovnjaki in svetovalci niso tehniki in inženirji, pač pa sovjetski častniki v civilu, ki so sejali razdor in sovraštvo za vzpostavitev komunistične diktature v Kongu.

V spore med Lumumbo in provinca Kasai in Katango sovjeti sami niso hoteli vstopiti naravnost, ker niso hoteli spustiti svojih belih ljudi v borbo s črnci. Pač pa so hoteli vmešati v direktno borbo s Katango in Kasai črne oddelke Gvineje in drugih afriških držav, prijateljsko razpoloženih do Moskve. Toda tudi to sovjetsko igro so črne delegacije odkrile ter je prišlo tako daleč, da je gvinejska delegacija n. pr. pozvala gvinejskega predsednika Touréja, naj takoj umakne gvinejske oddelke iz Konga.

NOVA SLOVENSKA KNJIGA
V ZAMEJSTVU

Vsako leto v tem času je v tisku v Buenos Airesu v Argentini največja slovenska knjižna publikacija v svobodnem svetu: Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije. Tudi letos je že. Tako je zagotovljeno, da bo ta lepa in vsebinsko bogata knjiga izšla tudi za leto 1961.

To novico bo slovenska javnost v izseljenstvu gotovo sprejela z veseljem. Kako je tudi ne bi, saj je bil izid lepe slovenske knjige pomemben kulturni dogodek že v rednih razmerah v domovini. V izseljenstvu pa izdajanje vsake slovenske knjige spremlja vse polno ovir in težav. Zato je treba brezmejnega idealizma, ter izrednih finančnih žrtv, da slovenska beseda lahko v knjižni obliki prihaja med slovenske rojake po širnem svetu. Vsi rojaki tega ne znajo v zadostni meri ceniti in uspoštovati, zlasti nekateri med tistimi ne, ki so si v svobodnem svetu gospodarsko že dobro opomogli, si uredili prijetne in lepe domove, jih lepo opremili in si lahko privoščijo vse, kar jim poželje srce. Pa ne morali! Pač pa so vsako leto hvaležni za tako lepo slovensko knjigo kot je Zbornik, zlasti tisti slovenski izseljenci, ki žive razkropljeni in osamljeni po raznih državah v Evropi, Ameriki, Afriki, Aziji in Avstraliji. Tem ljudem je Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije vsako leto ena najzanimivejših knjig, ki sploh pride do njih ter jih pozdravi v domači slovenski besedi, ki je drugače sploh ne čujejo.

Če so bile težave pri izdajanju dosedanjih dvanajstih Zbornikov-Koledarjev velike, so za Zbornik-Koledar za leto 1961 naravnost izredne. Saj ni treba že posebej omenjati kako zelo se je v zadnjih letih vse podražilo v Argentini. Tudi tiskarski stroški so šli silno navzgor. Prav tako cene papirja in močno so se zvišali tudi vsi ostali izdatki, ki spremljajo natis in razpošiljanje tako obsežne knjige kot je Zbornik-Koledar.

Založba se je odločila za izdajanje Zbornika za leto 1961 v trdnem prepričanju, da bo zmogla vse izdatke samo s sodelovanjem vse slovenske izseljenške javnosti. Zato se nanjo obrača s prošnjo, naj jo podpre z naročilom Zbornika-Koledarja Svobodne Slovenije za leto 1961 ter naj tako izpriča, da je s tem pripravljen storiti vse, samo, da bi ostala še naprej živa slovenska beseda med nami in da bi zlasti v slovenski mladini, ki dorašča izven domovine, vzbujal

† VIKTOR VIDA

U nedelju 23. o. j. umro je v Buenos Airesu, Viktor Vida, profesor. Pokopan je na groblju Chacarita. Pogrebu su prisustvovali mnogobrojni prijatelji i potštovaci pokojnika, koji su mu odar u-krasili brojnim vijencima i oprostili se

od njega dirljivim govorima. Ostavlja udovu, gospodju Miru i sina Klaudia. Neka mu je laka zemlja!

Grane se lome pod težinom zaledjenog snijega...

Životi se lome pod bremenom zblivanja...

Viktorova životna grana prelomila se pod teretom...

Viktor je krenuo iz Domovine sa kolonom izbjeglica, bez mržnje i sa bolom u duši, ostavivši iza sebe sav svoj život, svoj voljeni, poznati i topli, mali veliki svijet, koji se bio pretvorio u pakao i mrak, i ponijevši sa sobom svoj križ i svoje ideale, uputio se u prostorno veliku, nepoznatu i hladnu daljinu u potrazi za svijetlom i suncem. Krenuo je u potrazi za suncem, kojeg, ako je i našao, ubrzo je uvidio da to nije "sunce našeg neba", i da "svaka zemlja ima svoje, ne poznaje jade tvoje".

Na željo prijateljev Hrvatov objavljamo gornje spominske vrstice umrlemu pesniku Viktorju Vidi v hrvatskem jeziku.

Bariloška smučarska sezona 1960

Bariloče, 21. 9.

Spomladansko sonce naglo topi sneg po spodnjih smučiščih. Zima je že skoraj prešla.

Čilski potresi, ki so se tudi pri nas čutili, so nam vzeli dosti turistov. Govorice so vedno hujše kot resničnost in nihče se ne podaja rad tja, kjer se ba-je zemlja premika.

Pa se je vendar na Catedralu nabralo skoraj toliko smučarjev kot vsa druga leta. Avgusta jih je bilo morda še več. Julija smo imeli v gostih Braziljance (že dolgo let je to "njihov" mesec), v avgustu so prišli buenosaireske in razni inozemski gostje (med prvimi je bilo večje število planincev iz buenosaireskega Centro Andino) in v septembru trenirajo v smučarski umetnosti "pinguini", člani argentinskega antarktičnega instituta, ki naj bi v prihodnji sezoni zamenjali posadko na oporišču Ellsworth.

Smučarsko državno prvenstvo sicer ni doživelo kakega posebnega sijaja kljub stopetdesetletnici argentinske svobode, vendar ni prav nič zaostajalo za običajnimi vsakoletnimi prireditvami. Najznačilnejša poteza letošnjih tekem bi bila, da so argentinski smučarji temeljito "pogoreli": V vseh alpskih disciplinah so odnesli sigurno zmago gostje z one strani Kordiljere. Le Cristina Schweizer je v smuku nadkrila svojo konkurentko Mario Luiso Solari. (Cristinina zmaga v Kandaharju ni bila popolna, ker Maria Luisa radi poškodbe v gležnju ni tekla). Če upoštevamo, da v južnoameriških klubih nordijske panoge ne privlačijo posebne pozornosti, je čilski smučarji tako rekoč popolna. Komaj opaženo je ostalo za širšo publiko, da so tekači iz Jermanske šole zmagali doma in v čilu. Dasi je vrsta bariloških tekačev skromna, vendar ti fanje obvladajo tehnične prvine teka. Tako se je v tekmarh za "Zlati pokal" (Copa de Oro) v Farellones (čile) plasiral na prvo mesto bariloški zastopnik Armando Ojeda, ki se je tudi v argentinskem državnem prvenstvu kvalificiral prvi za Jermanom. V teku sta odnesla dobra mesta še Victor Enevoldsen, poznan čitateljem smučarskih kronik že iz prejšnjih let, ter Jorge von Lücken. Slednji

ljubezen do slovenskega naroda in slovenske zemlje, da si bo ob poznanju slovenske preteklosti in njenih največjih ter najzaslužnejših mož pravilno usmerjala pot v bodočnost.

Teškoče su savijale ledja.

Viktor je bio pjesnik. U stihove je pretakao svoju osjetljivu dušu, svoje radosti i svoje žalosti. Pjesnici su mezinice Božjeg nadahnuća; čisti ko sunce; bistri ko izvor voda.

Ovdje na zemlji sada je svemu kraj. Pjesme su ostale nedovršene, a zadnje stihove oproštaja zaglušio je štopot, koji mu je prekinuo nit života i zaledio na licu posljednju suzu; posljednju suzu, u kojoj je bilo... "more bola".

Viktor Vida, pitoma grančica iščupana iz rodne dalmatinske grude nije mogla da se presadi; nije mogla da u tuđoj zemlji pusti korjenje, da zazelini; usahnula je i prelomila se. Jedan život je ugasnuo, jedna neizmjerena bol više i jedan vrijedan i nadobudan život manje.

Vremena su olujna. Dogodjaji se nižu vrtoglavom brzinom. Životi izgaraju na vatrama iskušenja i u kotlu zbivanja vriju dogodjaji jedne epohe. Svi smo mi griješni. Oprosti Dobri Bože i njima i nama, i njemu i meni, i onima, koji su ostali i onima koji su krenuli. Oprosti nam Veliki Bože svima. Utješi Milosrdni Bože Miru i Klaudia.

Danas smo na groblju Chacarite sahranili dragog nam i nezaboravnog Viktora. Izredali su se topli oproštajni govori u ime kulturnih i nacionalnih društava i prijatelja: Kadić, Karaman, Bulat, Perušina, Gazzari i u ime Slovenske kulturne akcije Jurčec.

A i tamo dolje u starom zavičaju, "O Peraste, moja bijela tvrđo", tamo su sigurno danas morski valovi žalobno žamorili kao da se i oni opraštaju od Viktora, kojeg se još sjećaju kao malog i bosonogog dječaka.

U visokim krošnjama tuškanačkog parka, u času kada je uz blagoslov svećenika, mrtvo tijelo vraćeno majci zemlji, vjeter je žalobno zašumio i donio mu posljednji pozdrav iz starog kraja:

Zbogom Viktoro. Počivaj u Miru Božjem.

t.b.

je v teku bolj slučajni gost, ker se posveča predvsem alpskim panogam.

V smuku, slalomu in veleslalomu sta v prvenstvu kot v kandaharju povsod zmagala brata Mario in Vicente Vera. Argentinci jima nikakor niso mogli do živga. Bariloška smučarja je namreč na nekem prelomu: prav kot so pred dobrimi desetimi leti mladi bariloški po- biči iz šole Cataline Reynal nadkrilili rutinirane čilске zastopnike, tako so danes mladi dvajstletni fantje z onstran Kordiljere pustili za seboj Rosenkjera, Benavideza, Bertoneja, ki so vsi že pre- korčili trideseto leto. Mlajši svet pa tu doli še ni dozorel in komaj odrasla. Od "vmesne generacije" manjka Ancinas, ki je ostal v Združenih državah. Vicente Ojeda je bil v smuku tretji, a v kan- daharju si je grdo polomil nogo, tako da se bo verjetno njegova karijera smu- čarskega tekmovalca zaključila.

BRALI SMO...

KDORKOLI SIMPATIZIRA S SRPOM IN KLADIVOM, NE ZAUPAJ MU!

Zvezni avstralski pravosodni minister Sir Garfield Barwick je imel v mestu Parkes, N.S.W. politično zborovanje. Svoj govor je posvetil komunistični ne- varnosti. Zato je Avstralece pozival na budnost ter na potrebo načrtne borbe proti rdečim nasilnikom.

V govoru je navajal, da so avstralski komunisti dobro organizirani, zelo pod- jetni in da jim tudi sredstev ne manj- ka. Nekomunistični Avstralsci pa da so lahko verni, brezbrizni in nič radi ne ver- jamejo, da imajo pred seboj nevarne ljudi. Zato je komunistom njihova pro- paganda olajšana in prilično uspešna.

V nadaljnjih izjavanjih je minister naglašal, "da se tisti, ki se jim zdi ko- munistična nevarnost neznatna, jako varajo. Morda res sami ne bodo doži- veli komunizma na svoji koži, toda, če bodo ostali brezbrizni do propagande komunistov, bo naslednja generacija prav verjetno občutila, kaj pomeni izgu- bo svobodne zaposlitve, svobode besede, govornice in tiskane, pa tudi svobode vere."

Po teh ugotovitvah je minister nava- jal komunistično rovarjenje po delav- skih sindikatih, kjer "da so komunisti

Z generacijo, ki daje prednost mla- dini, zaključujejo svojo dobo tudi slo- venski tekmovalci, ki so l. 1949 prvič posegli v argentinski beli šport in po- želi toliko lepih uspehov. Še vedno je France Jerman nesporni prvak v teku, a že rad prepušča prva mesta uradne- ga tekmovanja mlajšim močem in teče izven konkurence. Dinko se je zvrstil kot šesti v slalomu in brez posebne sre- če je nastopil tudi v veleslalomu. Sicer pa njegovega imena ni pogosto zasle- di na tekmovalnih seznamih. V drugo- razrednih tekmarh so se z večjo ali manj- šo srečo trudili številni Slovenci: Maj- da in Danica Budinek, Alenka in Janko Grzetič, Voljica in Peter Habjan, Pe- ter Bavdaz in buenosaireski gost Jože Musar. To dokazuje, da se naši ljudje — zlasti mladina — še vedno radi drži- jo smučišč in da dosežejo dokajšnjo teh- nično spretnost, brez katere je udelež- ba na tekmarh praktično nemogoča.

VA

skoraj na tem, da se polaste vodstva v takih delavskih vrstah kot sta orga- nizaciji pomorščakov in električarjev. Komunisti na takih ključnih položajih lahko 'ob svojem času' ustavijo kolesa vsega avstralskega svobodnega živ- ljenja."

Kočno je minister narode v Avstraliji opozarjal, "da socialisti niso nič manj nevarni. Kajti "oboje, komunisti in so- cialisti, imajo iste cilje, le da jih socia- listi skušajo doseči po mirni poti, ko- munisti pa s silo. Toda, ker so jim cilji skupni, se socialisti kaj hitro dajo spe- ljati v komunistične vode. Kdorkoli sim- patizira s srpom in kladivom, ne zaupa- je mu, čuvajte se ga".

Gornji poziv ministra Barwicka Av- stralcem je objavil tudi list avstralskih Slovencev "Misli" v septembrski števil- ki s pripombo: "Ni treba dostavljati, da ministrovo svarilo velja tudi vsem nam. Vzemimo si ga k srcu".

Ker pa poziv avstralskega pravoso- dne ministra za odločno in načrtno ter nenehno borbo proti komunizmu ne ve- lja samo za Avstralece in tamošnje Slo- vence, ampak za vse ljudi, ki žive še v svobodi, ga objavljamo tudi mi.

IZ TEDNA V TEDEN

vega odločnega nastopa proti komuniz- mu.

V Severni Ameriki so v soboto 24. t. m. spustili v morje največjo letalono- silko na svetu "Enterprise". Dosed. a- meriške letalonosilke tipa "Forestal" so dolge 317.60 m ter imajo 60.000 ton, le- talonosilka "Enterprise" je pa dolga 335.28 m ter ima 75.000 ton. Je na a- tomski pogon ter jo 8 atomskih reaktor-jev usposablja, da lahko prevozi osem- krat okoli zemlje, ne da bi se ji bilo treba preskrbljati s pogonskim sred- stvom.

Brazilski zunanji minister Lafer in argent. dr. Taboada sta v New Yorku dala skupno izjavo, da niso točne časo- pisne novice, da bi bila nedavno obsto- jala nevarna kriza med Argentino in Brasilom zaradi Paragvaya. Po izjavi šefa urugvayske delegacije vladnega svetnika Edvarda Viktorja Haeda je imela namreč brasilska vlada priprav- ljenih na področju Iguassu 8000 mož za vkorakanje v Paragvay za zrušitev tamošnjega sed. režima. O tej zadevi, da je svoj čas Haedo obvestil argent. predsednika ter da je imel tudi razgo- vore v Brasilu in Paragvayu in se je vsa stvar nato mirno uredila.

Mornarica držav atlantskega obramb- nega bloka, sestavljena iz 60 vojnih la- dij, je imela prejšnji teden večdnevne vaje v norveških zalivih. Pri vajah so sodelovale tudi letalonosilke s 400 letali z atomskimi izstrelki. Po vajah so obja- villi, da je vojna mornarica zahodne obrambne skupnosti z vso učinkovito- stjo povsem odgovorila proti navidez- nemu nenadnemu sovražnemu panadu na demokratske države.

Zahodni zavezniki so vložili pri so- vjetski vladi najostrejši protest zaradi ovir, ki jih delajo vzhodnonemške ko- munistične oblasti za nemoteno prih- janja v Zahodni Berlin.

"Holandija bo še nadalje zvesto pod- pirala zahodno-atlantsko obrambno skup- nost ter bo storila vse, da se bo svobod- na Evropa še bolj združevala" je za- trjevala holandska kraljica Julijana v govoru ob začetku novega parlamentar- nega zasedanja.

V Italiji so imeli prejšnji teden silo- vita neurja. Reke so tako močno nara- sle, da so poplave zahtevale nad 50 člo- vških žrtev.

ARGENTINA

Z ozirom na odstranitev križev iz ne- katerih predavalnic na vseučilišču v mestu La Plata v prov. Bs Aires ter še iz nekaterih drugih državnih uradov v notranosti republike, je zvezna vla- da objavila sporočilo, da javno obžalu- je, da je do tega prišlo, kajti ti dogod- ki imajo samo namen porušiti duhovno edinstvo naroda. Javnost vlada tudi o- pozarja, da križ kot simbol vere v pre- davalnici, na šodišču ali v pisarni ne more predstavljati diskriminacije za nikogar, ampak je ravno obratno naj- močnejše zagotovilo za spoštovanje vse- ga, kar to znamenje predstavlja. To versko znamenje tudi ne more nikogar žaliti, saj je vendar svetovni izraz za mir, ljubezen in pravičnost med poedin- ci in narodi. V Argentini je pa razen tega še simbol, pod čigar varstvom so se odigrali najvažnejši dogodki v nje- ni zgodovini.

V Buenos Airesu se je v soboto 24. t. m. začel veliki misijon. Začetna mi- sijonska slavnost je bila v glavni voja- ški bolnišnici. Pri maši so bile zbrane najvišje cerkvene in vojaške osebnosti. Med mašo, ki jo je imel vojaški kurat, je imel nagovor buenosaireski nadškof kar- dinal Caggiano o ciljih in namenih ve- likega misijona, ki zajema prestolnico ter vse okoliške škofije na področju Vel. Buenos Airesa, t. j. okoli 8 milijonov ljudi.

Prvi del misijona je namenjen otro- kom, šolski mladini in bolnikom, od 1. do 15. oktobra pa bo za odrasle. Po vseh župnijah bodo imeli pridige misijonarji, ki so prišli zlasti iz evropskih držav in Severne Amerike. Med temi je tudi nadškof iz Zaragoze Msgr. Casimiro Marcella y Gonzalez.

Veliki buenosaireski misijon je pod pokroviteljstvom lujanske Matere bo- žje. V ta namen bodo njeno milostno podobo privrkat v zgodovini prenesli iz njenega stalnega bivališča v baziliki v Lujanu v Buenos Aires. Sedaj je že na obisku v raznih mestih na področju Vel. Bs. Airesu, v samo prestolnico jo bodo pa pripeljali v slovesnem sprevedu dne 1. oktobra t. l.

V mestu Santa Fe, prestolnici isto- imenske province, so bile v nedeljo 25. t. m. velike slavnosti v proslavo stolet- nice sprejetja ustave iz leta 1860, ki je dala državi temelje za demokratski in federalni režim.

V Argentini bo 30. t. m. popis prebi- valstva, hiš, poljedelstev in živine.

Vlada je izdala odredbo, s katero je dala izredne olajšave vsem Belgijcem, ki bi se radi iz Konga preselili v to de- želo.

Opozicijski radikalni poslanec dr. Ernest Sammartino je sporočil svoje- mu klubu zahtevo naj poslanski zbor- nici predlaga uvedbo političnega procesa proti predsedniku dr. Frondiziju. Z za- htevo omenjenega poslanca, ki pred- stavlja nov opozicijski poizkus začet- ka nove gonje proti sedanji vladi, se bo moralo baviti najprej vodstvo opozi- cionalne radikalne stranke, ker posla- nec dr. Sammartino predlaga, naj bi poslanci te stranke v slučaju, če s svo- jo zahtevo v plenumu poslanske zbor- nice ne bi uspeli, dali ostavke na svoje mandate.

Vojaško sodišče v Mendoza je obsi- dilo novo skupino teroristov. Izrečene kazni se sučejo od šestih mesecev do 25 let. Poleg zapornih kazni so teroristi ob- sojeni tudi na povračilo z atentati po- vzročenih škod. Ta je zelo visoka, saj n. pr. pri teroristu Burgosu presega zne- sek 2 milijonov pesov.

Predstavniki argentinske, urugvayske in brasilske vlade so v Bs. Airesu pod- pisali sporazumno izjavo o nujnosti in koristnosti čimprejšnje izgraditve veli- ke hidroelektrične centrale na reki Urugvay pri Salto Grande. Ta elektrarna bo v glavnem dobavljala električni tok Argentini in Urugvayu, za njeno posta- vitev je pa Brasil moral dati pristanek zaradi tega, ker se bo zaradi zajezi- te reke dvignil vodostoj v reki Urugvay tudi v Brasilu, od česar bo ta država imela samo korist, ker se bo po njej po- večala plavnost.

Vse slovenske obrtnike, trgovce, podjetnike in vse, ki se posvečajo samostojnim poklicem, opozarjamo, da mo izšel

ZBORNIK-KOLEDAR
SVOBODNE SLOVENIJE
za 1961.

Pošljite svoj oglas v to reprezen- tativno slovensko knjigo v izseljen- stvu, ki je ne berejo le v Argentini in ostalih državah Južne Amerike, ampak po vseh kontinentih, kjer so slovenski izseljenci.

Novice iz Slovenije

Področja nafte v Lendavskem okraju so že močno izžrpana in zato iz zemeljskih globin priteka vedno manj nafte.

T O M B O L A

S tem dejstvom računa tudi delavstvo ter si išče zaposlitve na drugih mestih. Tako je že več vrtalcev za naftne vrelce dobilo zaposlitev pri iskanju nafte v Dalmaciji in Vojvodini. Večja skupina strokovno usposobljenega osebja je iz Lendave odšla tudi v Sirijo, v zadnjem času je pa odšlo 23 inženirjev, geologov in vrtalcev v Ras Gharib ob Rdečem morju v Združeno arabsko republiko.

Za nedavno zaključeno XVII. olimpiado je jugoslovanska poštna uprava izdala priložnostne znamke. V vsem so izdali 200.000 popolnih serij.

Umrli je v Ljubljani dne 28. avgusta Anton Lajovic, komponist, v 82. letu starosti. Moral se je podvreči operaciji, ki

ji je kmalu za tem podlegel. Pogreb je bil ob izredno veliki udeležbi in so verski obred opravili trije duhovniki.

Umrli so. V Ljubljani: Franc Spahič, Anton Matevžič, upok., Karel Kunc, šofer-mehanič, Julijana Jerkič, Ignacij Tomic, upok., Karel Vidic, upok., Antonija Račič, roj. šef, Felicita Potokar, roj. Grajzar, Marija Jenko, roj. Kocijančič, Jernej Božič, v fin. svetnik v p., Viljem Jerančič, krznar, Julijana Zupančič, roj. Folkar, Miloš Simončič, upok., Stanko Poženel, pekovski mojster, Peter Puhek, Ivan Pečnik, upok. in Milka Komina, roj. Novak, upravnica pošte v Mirni na Dol, Amalija Mežnaršič v Novem mestu, Anton Plavec v Ormožu, Ignac Moric, dijak na Jesenicah, Ivan Napast, mizar, mizar, mojster v Vižmarju, Anton Klančar v Cerkvenici in Frančiška Tratnik, roj. Kosmač v Idriji.

SLOMŠKOV DOM

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Smrt hrvatskega pesnika Viktorja Vide

Nenadoma je umrl v nedeljo 25. septembra znani hrvatski pesnik Viktor Vida. Že v domovini je bil priznan pesnik in je zlasti pripadal krogu okoli pesnika Tina Ujevića, v zamejstvu pa je izdal dve pesniški zbirki, stalno pa je objavljala njegova dela tudi Hrvatska revija. Z mnogimi slovenskimi kulturnimi delavci je bil tesno povezan in je bil tudi sodruden revije "Meddobje". Pogreb je bil v torek 27. t. m. na Chacarito in je ob grobu spregovoril v imenu slovenskih prijateljev in kulturnih delavcev g. Ruda Jurčec, ki se je zahvalil pokojniku za sodelovanje in ljubezen, ki jo je gojil do slovenskih umetnostnih stvaritev. Pogrebne obrede je opravil direktor hrv. dušnih pastirjev v Argentini o. Stjepan Rade.

N. p. v m.

PRIREDITVE OKTOBER

Sobota, 1. — XI. kult. večer Slov. kulturne akcije. Uprizoritev drame Jeana Anouicha Medea, ul. Arroyo 909, Capital Fed. Začetek ob 20. uri.

Nedelja, 2. — Sestanek članstva SFZ po mladinski maši v Slov. hiši, R. Falcon 4158, Cap. Fed. Predavanje c. lepotah slov. zemlje z barvnimi skiptičnimi slikami.

Po mlad. maši sestanek članic SDO v Slov. hiši.

Ob 9.30 tekma Naš dom: Ateneo de la Juventud, calle Echeverria 361, Ramos Mejia.

V San Martinu po slov. maši sestanek Pripravljalnega odbora za Slovenski dom v San Martinu.

Nedelja, 23. — Obletnica Našega doma v San Justu. Celodnevna prireditve. Na slovenski pristavi v Moronu tekma v odbojki River Plate : SFZ.

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Mihe Smersuja in ge. Nataše, roj. Zajc se je rodila drugorojenka — Lučka. V družini Jožeta Janežiča in njegove žene ge. Pepce, roj. Boh v Bella Vista so pa 26. avgusta dobili četrtega otroka hčerko Jerico Marijo. Srečnima družinama naše čestitke.

† Cvetko Keber. Iz domovine je prišlo žalostno sporočilo, da je 28. avgusta pri avtomobilski nesreči umrl Cvetko Keber, goriški rojak, ki je pred 32 le-

ti prišel v Argentino, letos pa se je prvič podal na obisk rodnih krajev. Pokojni se je tragičnega dne odpravil skupaj z drugim obiskovalcem domovine Emanuelom Stepančičem na obisk k svojemu bratu Francu na Jesenice, pa sta ob avtomobilski nesreči oba izgubila življenje. Ob silno lepi udeležbi rojakov, nad 2000 se jih je zbralo, so 31. avgusta pokopali oba v Bukovici.

Pokojni Keber, ki si je s pridnostjo in delom ustvaril družino in dom v Argentini, je bil vedno narodno zaveden Slovenec, ki tudi v času zmede ni zgrešil prave narodne poti. Ves čas je jasno gledal na okolje in svet in v tem duhu vzgajal tudi svojo družino. Dnevno delo mu ni branilo, da ne bi svojih prostih ur posvetil tudi delu v društvenem življenju, kadar je šlo za prave narodne ideale.

Zalutajočim svojem iskreno sožalje, Cvetko Keber pa naj v rodni zemlji v miru počiva!

Anton Karin 50 letnik

Slov. urar v Hurlinghamu Anton Karin bo 6.X. t. l. slavil 50 letnico svojega življenja. Doma je iz Vinice pri Črnomolju. Kot trinaestleten fantič se je odšel učiti urarstva v Karlovec. Tu je ostal vse do nastopa vojaške službe. Po končanem vojaškem roku je pa urarsko obrt izvrševal v domačem kraju. L. 1943 se je pred komunisti umaknil čez Hrvaško v Ljubljano in se pridružil domobranecem. Leta 1945 je odšel v begunstvo, najprej na Koroško, nato je pa bil v Italiji vse do leta 1948, ko je odšel v Argentino, kjer si je v Hurlinghamu, Av. Vergara 3135, postavil lep dom. V tem kraju izvršuje tudi urarsko obrt.

Anton Karin u 50 letnici čestitamo ter mu želimo še mnogo let življenja v zdravju, sreči in zadovoljstvu.

SAN MARTIN

V nedeljo 2. oktobra t. l. bo v San Martinu informativni sestanek. Na njem bodo člani Pripravljalnega odbora poročali o nakupu društvenega doma. Sestanek bo takoj po maši v prostorih po-

leg farne cerkve. Poleg podrobnega poročila o nakupu bo na dnevnem redu razgovor in sklepanje o hitri nabiralni akciji za novi dom. Do 15. novembra je namreč treba zbrati 380.000 pesov. — Na sestanek so vabljeni vsi rojaki iz San Martina in okolice.

RAMOS MEJIA

Fantje in dekleta Mladinskega doma so imeli v nedeljo 25. septembra skupno mašo, ki jo je daroval g. Martin Štuhec. Med mašo je bilo ubrano ljudsko petje. Vodila ga je gđ. Tina Glavanova.

Po maši sta bila sestanka ločeno za dekleta in fante. Pri dekletih je govorila ga. Ema Blejčec o pripravi za gospodinski tečaj, ki ga bodo imela dekleta Mladinskega doma. Članice M. D. so bile predavateljici hvaležne za njeno poučno izvajanje.

Pri fantih je imel predavanje Vuk Rupnik o vojni zgodovini. Kot častnik si je raje izbral to temo in ni govoril o slov. zgodovini kot je bilo napovedano. V zanimivih izvajanjih je prikazal vojaško zgodovino iz dobe 2000 let pred Kristusom do leta 1945.

M. D.

SLOVENSKA VAS

Spomin 300. letnice smrti sv. Vincencija Pavelskega

Preteklo nedeljo so dušni pastirji Slovenske vasi, gg. lazaristi, pripravili v Slovenskem domu počastitev 300. letni-

KOROŠKA

SESTANEK ZVEZE SLOVENSKEH ABSOLVENTOV

Zveza slovenskih absolventov visokih, srednjih in višjih strokovnih šol je priredila poletni sestanek v Selah in povabila nanj vse slovenske izobražence ne samo člane.

Sestanka se je udeležilo skoro 100 izobražencev, ki so se zbrali, da se pripravijo za delo med slovenskim naro-

RAMOS MEJIA

dom. V uvod sestanka so imeli mašo, ki jo je daroval selski župnik Vauti. V pridigo je tudi nanašal nekaj spominov na nekdanje sestanke v Selah, kjer so se generacije slovenskih študentov pripravljale na delo za svoj narod. Po maši so bila predavanja in debate v Pro svetnem domu. Podpredsednik Zveze, župnik Čelub, je pričel sestanek in pozdravil vse navzoče, posebno rojaka Er-lacha, ki je prišel iz Kanade, in vse nove maturante ter bogoslovce.

Prvo predavanje je imel predstavnik goriških Slovencev dr. Sfiligoy, borec za pravice Slovencev pod Italijo. Dr. Sfiligoy je očrtal politični in gospodarski položaj Slovencev v Italiji. Svoja izvajanja je podprl z obilico statističnih podatkov. Nato je v podrobnem prikazal pravni položaj manjšine in uspešen način dela ter borbe za narodne pravice. Dejal je, da se morajo Slovenci zaveda-

TEČAJ ZA UČITELJE DVOJEZIČNIH ŠOL

V okviru letošnjih tečajev Pedagoškega inštituta za Koroško, ki so bili pod geslom "Koroška, domovina, svet", je poleg drugih bil tudi tečaj za učitelje dvojezičnih šol. Tečaj je bil že peti in je bil zelo obširen; zajel je vsa področja slovenskega pouka: metodični, slovnici in literarni del so bili primerno v programu obdelani.

ce smrti sv. Vincencija Pavelskega (ki je umrl 27. septembra 1660). Vaščani so se radevolje odzvali povabilu svojih dušnih pastirjev, da ob tej priliki počaste svetniškega ustanovitelja reda lazaristov.

Najprej je mladinski pevski zbor pod vodstvom ge. Zdenke Jan zapel pesem na čast sv. Vincenciju in vedno lepo Marijino "Če bi jaz zvonček bil..." Spominski govor je bil poverjen Maksu Janu, tajniku Družabne pravde, ki se je svetnika spomnil zlasti kot socialnega delavca in kot apostola karitasa, ki je jasno dokazal, da rešitev socialnega vprašanja na osnovi suhe pravičnosti ni mogoča. Krščanska ljubezen je nujno dopolnilo pravičnosti in v tem nam še vsem skupaj manjka precej vaje, je zaključil govornik. Sledil je posebej za to priliko pripravljeni oderski prikaz o mladih dneh svetnika, ki so ga naši najmlajši, čeprav ne s popolno odrsko dovršenostjo, vendar s toliko večjo prisrčnostjo podali v počastitev svetnika.

V drugem delu proslave je rev. Lado Lenček CM govoril vaščanom o svojih vtisih po potovanju po Evropi, kjer se je nahajal tri mesece in se je pretekli teden vrnil.

Vaščani so z velikim zanimanjem poslušali izvajanja č. g. Lenčka, zlasti vse, kar jim je povedal s svojega obiska Koroški in Primorski.

ti svojih pravic in jih znati odločno in preudarno uveljavljati, predvsem pa se morajo zavedati, da so na pravi poti in se otresti slehernega strahu in občutkov manjvrednosti. Tega se mora zavedati predvsem današnja mladina, naloge staršev pa je, da ji dajo na pot skrbno in značajno vzgojo, pa tudi možnost, da si z izobraževanjem pridobi potreben široko obzorje.

Naslednji predavatelj je bil dr. Pleterški, sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani. V svojem referatu je opisal zgodovino šolstva na Koroškem z ozirom na slovensko ozemlje. Predavanje je bilo zelo zanimivo in znanstveno temeljito pripravljeno.

Po obeh predavanjih se je razvila živahna debata, v katero je posegla tudi mladina. Sledil je literarni večer, na katerem so koroški pesniki in pisatelji brali odlomke iz svojih del. Vodja tega dela, župnik Kaselj je z izbranimi besedami poskrbel za okvir in povezavo.

Sestanek so koroški slovenski izobraženci zaključili z družabnim večerom, na katerem je zapel nekaj pesmi selski pevski zbor pod vodstvom prof. Mihelič, pa je kmalu pesem segla v dvorano in so peli vsi prisotni "dohtarji, di-jaki, dečke in holcarji".

27. NOVEMBRA 1960

TEČAJ ZA UČITELJE DVOJEZIČNIH ŠOL

Tečaj je vodil vladni svetnik referent za dvojezično šolo Lovrenc Just, ki je tudi imel dve predavanji o vprašanju učnega načrta za dvojezično šolo. Učni načrt je v pripravi in so udeleženci tečaja dali tudi svoje mnenje, preden bo načrt dokončno izdelan in predložen ministrstvu za prosveto. Dve predavanji je imel nadučitelj Rudi Vouk o pripra-

Vsak teden ena

ALENČICA

Leopold Turšič

Za srečo šla je v šumni svet, domači zapustila krov, za srečo šla — ni našla je, skesana vrača se domov.

Cvetice jo sprašujejo: "Kako ti bilo je, kako?" — Kaj bi vam odgovarjala, ko mi pri srcu je hudo.

Zeleni ji šepetajo: Tu v senci moji odpoj! Povest razpredi mi lepo, kako med svetom se živi..."

Zaplakala je deklica kot cvetke v jutrih plakajo, ko zlatih solčnih pramenov nestrpno z neba čakajo.

In ptiček nadaljujejo: "Šla z doma si, Alenčica, od žalosti pa mamici v srce je legla senčica..."

In znova zaihtela je in dalje pohitela je, da prelubo mamico na srcece prižela je...

Na oknu rožmarin dehti, Alenčice se veseli:

"Posušil bi se skoro bil, zdaj spet imel bom lepe dni."

vah jezikovne vadnice, metodiko pa sta obdelala nadučitelj Valentin Vauti in Hanzej Milonig. Prof. dr. Zablatnik je imel tri obširna predavanja o "Slovenskih narečjih na Koroškem", o "Bukovnikih" in o "Slovenskih jezikovnih spomenikih". Njegova predavanja so nudila učitelstvu koristen vpogled v važna obdobja slovenskega jezika in književnosti. Prof. Mairisch pa je učitelstvu dal navodil o pogojih za dodatni izpit iz slovenščine k sprječevalu o usposobljenosti za ljudske in strokovne ter glavne šole. V slovensko mladinsko slovstvo je učitelje uvedel prof. dr. Valentin Inzko, ki je obdelal najprej vprašanje knjig za predšolskega, šolskega in odraslega otroka. Nato je dodal temeljit pregled o razvoju slovenske mladinske književnosti. Ob koncu predavanja pa je dal vsem udeležencem tečaja obširen seznam ustreznih slovenskih mladinskih knjig.

Tečaj je zaključil svetnik Lovrenc Just, ki se je dotaknil še raznih administrativnih vprašanj, ki zanimajo učitelstvo.

BLED

PRVI HLADILNIK S SLOVENSKIM IMENOM!

Sedaj v štirih velikostih, najmodernejših oblikah in opremi.

V kvaliteti prekaša najboljšo, v cenah najcenejšo.

Dvojna garancija za dobo 5 let! Oglej in nabavi si ga pri

Novak P

Cerrito 2245, Lomas del Mirador

NEKAJ O INDOEZIJI IN NJENIH PREBIVALCIH

V "Svobodni Sloveniji" smo pred časom objavili poročilo, ki nam ga je iz Indonezije poslal g. ing. Albin Mozetič, s svojega službenega položaja v velikih petrolejskih rafinerijah v Pladju. G. Mozetič je bil med tem prestavljen nazaj v Argentino ter je s svojo družino Indonezijo že zapustil, odpotoval v Evropo, na obisk k svoji materi ter na službene opravke na Nizozemsko. Od tam se bo v kratkem vrnil v Buenos Aires.

V zadnjem pismu, ki smo ga dobili od njega, nam je obljubil, da nam bo med vožnjo na ladji popisal svoje vtise iz Indonezije. To je res storil v pismu, ki ga je na ladji "Bayerstein" začel pisati dne 19. avgusta, dokončal pa 23. avgusta. Zaradi zanimivosti ga objavljamo v celoti. Glasi se takole:

"Bayerstein", 19. 8. 60.

"Oglašam se z vožnje, kot sem obljubil, čeprav skoraj proti koncu, ker prej ni bilo mogoče. Iz Singapurja smo odšli v ponedeljek 1. 8. zvečer, (Sumatro smo zapustili z avijonom 27. 7. in preko Jave še isti dan prišli v Singapur), v torek zvečer smo pristali v Penangu v Malajski republik, kjer so nakladali na ladjo kavčuk in cin dva dni, tako da smo odšli v četrtek zvečer 4. 8. Sledilo je osem dni zelo nemirne vožnje po Indijskem oceanu, kjer v tem času vlada monsun, ki neprestano piha proti severovzhodu. Ko sem brez posebnih težav prestopal osem dni, me je pa za slovo zagrabila azijska gripa in sem moral za nekaj dni v posteljo, posledice pa še sedaj čutim. 17. 8. smo prišli do Sueza, kjer smo čakali en dan, da so uredili konvoj proti severu, včeraj 18. 8. smo vozili skozi kanal pod vodstvom severoameriškega pilota, ki je med red-

kimi tujci, ki še delajo za podržavljeno kanalsko družbo. Tudi ta bo delo kmalu pustil, kakor nam je pripovedoval, ker se vladna družba ne drži pogodbe, in so mu plačo znižali. Danes smo že na poti od Port Saida proti Genovi, kamor bomo prišli 22. 8. zvečer.

Zivljenje na ladji je, — kadar ni valov in boleznj, — kar zanimivo. Družba zelo mednarodna: Japonci, Angleži, Amerikanci, Nemci, Holandci, Švicarji, itd. Ladja je mešana za tovor in potnike; potnikov največ 89, ki so vsi v zelo udobnih kabinah, umetno hlajenih in zračenih, kar nam je zelo prav prišlo zlasti pri vožnji skozi Rdeče morje. Lastnik ladje je severno-nemški Lloyd, in vrsta takih ladij stalno plove med Bremenom in Yokohamo. Tudi na tej vožnji je precej potnikov, ki potujejo iz Japonske v Nemčijo. Vožnja traja približno 7 tednov v eno smer. Zanimivo je, zakaj ljudje potujejo. Večina se vra-

ča z družinami z delovnih mest na vzhodu domov na dopust ali za stalno. Med temi so štirje uradniki Shella s svojimi družinami. Amerikanci potujejo okrog sveta, dobrodušni in naivni, kot povsod. Pot sama jih ne zanimiva, dneve zabijajo z igranjem "pacience" in čitanjem knjig; sumim, da je prvi in najvažnejši razlog njihovih sprehodov želja doma več veljati, ker baje je v njihovi domovini danes družinski položaj posameznika odvisen od tega kolikrat je že potoval okrog sveta. Na ladji je zakonski par srednje starosti — nad sto let za oba skupaj — ki sedaj že drugič dela to potovanje, v isti smeri in po točno isti poti.

Tako sedaj pa nazaj k Indoneziji!

Vrsta vplivov je oblikovala in še oblikuje značaj in način življenja indonezijskih prebivalcev. Zelo malo je znano o prvotnih naseljenih predzgodovinske dobe. V petem stoletju pred Kristusom se je na otokih začelo naseljevanje nekega plemena iz Zgornje Indije; priseljevanje Indijcev je trajalo okoli tisoč let in v hindujski dobi so otoki Java, Bali in Sumatra dosegli visoko stopnjo civilizacije in kulture.

V trinajstem stoletju so arabski in perzijski trgovci začeli širiti mohamedansko vero, deloma z besedo, še več pa z ognjem in mečem. V 15. stoletju je poslednji hindujski kralj otoka Jave raje

napravil samomor kot pa da bi odpadel, dočim se je njegov sin z večino dvora in velikim spremstvom umaknil na otok Bali, kjer se je hindujska kultura ohranila do danes.

Prvi Evropejec, ki je obiskal indonezijske otoke, je bil Marco Polo. Sledili so portugalski trgovci in misijonarji, proti koncu šestnajstega stoletja pa so prišli prvi Holandci, ki so v dolgotrajnih borbah izgnali Portugalce, Špance in Angleže, ki so vsi tekmovali, kdo bo gospodar nad Malajskim otočjem, kot se je Indonezija takrat imenovala. Holandci so vladali več kot tristo let do leta 1942, ko so japonske čete zasedle vse indonezijske otoke. Po porazu Japonske je 17. avgusta 1945. Sukarno proglasil državno neodvisnost. Po vrsti vojaških spopadov med izkrcanimi holandskimi četami in domačimi gverilci je Holandska končno 1. 1949 priznala samostojno Indonezijo.

Poleg teh več ali manj nasilnih vplivov od zunaj je treba omeniti še mirno priseljevanje Kitajcev, Arabcev, Indijcev, ki so prevzeli v svoje roke vso trgovino dežele razen uvoza in izvoza na veliko, ki je ostal v rokah kolonizatorjev do decembra leta 1957.

Že Vasco da Gama je postal pozoren na uporabo "pasarske malajščine" od malajskega polotoka do Filipinov in Nove Guineje. Življenska potreba sama je

prisilila te prebivalce, da so se oprijeli enega skupnega občevelnega jezika, kajti drugače bi se morali učiti kakih dvesto popolnoma različnih jezikov. Ta "esperanto" vzhodnih indijskih otokov se je obdržal do danes kot občevelni jezik, iz katerega se danes še le razvijajo službeni indonezijski in malajski jezik. Malajščina je enostaven in lahek jezik med tem, ko je moderni indonezijski jezik precej težak, in ga razen žolanih večina ljudi ne zna.

Velika večina Indonezijcev je muslimanov, kake tri milijune je kristjanov, in dva milijona je budistov na otoku Bali. Razen bojovnih plemen Atjev na severu Sumatre, in nekaj fanatičnih sekt kot na pr. "Darul Islam", je velika večina mohamedancev zelo tolerantnih do drugih ver. Otroke pošiljajo, če le morejo, v krščanske šole, katoliške ali drugih krščanskih ver, kajti mohamedancu razlagati razlike med katolicizmom in krščanstvom je nemogoče in popolnoma nerazumljivo. Zato jih pa tako lahko zmede navzočnost vedno dveh misijonarjev krščanske vere, in verjetno zato mnogi pri svoji ostanejo. Tudi v vseh službenih papirjih je vera ali "agama kristen", ali "agama islam".

Klima je tropska, vroča in vlažna, in nikakor ne vzpodbuja ljudi k pridnemu in vztrajnemu delu, obratno, vsak se v taki klimi poleni. Zato pa narodi, ki

SLOVENCI PO SVETU

AVSTRALIJA

Slovensko društvo v Sydneyu je razpisalo dve literarni nagradi, vsako v višini najmanj 25 avstralskih funtov v počastitev pok. dr. Agneletta iz Trsta ter prelata Podgorca iz Celovca. Pri literarnem tekmovanju lahko sodelujejo vsi slovenski dijaki in učitelji, ki živijo v Sloveniji, na Primorskem in Koroškem. Posebni komisiji v Trstu in Celovcu bosta določili temo in izbrali nagradjenca. V tržaški komisiji so: prof. Rudolf, prof. Peterlin, Mirko Javornik,

dr. Sfiligoy in dr. B. Agneletto, v celovski pa: ravnatelj dr. Joško Tischler, dr. Hoernbock, župnik Vinko Zaletel, dr. Inzko in učitelj A. Kurbus.

V Opatiji so na prvem kongresu za plastično in maksimalno facialno kirurgijo ugotovili, da so med poškodbami na prvem mestu poškodbe v prometnih nesrečah. Teh poškodb je več kakor poškodb pri delu. Zato zdravniki zahtevajo od oblasti naj poskrbi za večjo varnost prometa.

VEČ LJUDI — VEČ HRANE

Vsak dan se na našem planetu odpre novih 90.000 lačnih ust. Vsake štiri mesece se prebivalstvo Zemlje poveča za štirikratno prebivalstvo Avstralije. Leta 2000 bo na Zemlji dvakrat več ljudi, kakor jih je danes, se pravi ok. 6 milijard. Toda že danes skoro tretjina vsega prebivalstva dobiva dnevno manj kalorij, kakor smo jih dobivali v begunskih taboriščih v najslabših časih. Da bi mogli zadostno nasititi naraščajočo množico človeštvo, bi bilo treba dnevno preorati in zasejati nad 100 kvadratnih kilometrov zemlje več, kakor prejšnji dan. Toda ena petina zemljinog površja je prehladna za rast, ena petina presuha, ena petina preveč gorata in ena desetina gola skala.

V Gardiffu, v angleškem Walesu se je pretekli teden zbralo na zborovanje nad 2.000 svetovnih strokovnjakov v okviru

angleške Zveze za znanstveni napredek ter so zgoraj omenjenim dejstvom optimistično pogledali v oči. Dejstvo je namreč, da, v nasprotju z javnim mnenjem, svetovna živilska proizvodnja narašča hitreje, kakor pa prebivalstvo. Dalje je od 30% za obdelavo primerne zemlje do sledje uporabljane samo 10%. Glavna težava je v tem, da je največja živilska produkcija ravno v bolj razvitih deželah, kjer je naraščanje prebivalstva najmanjše. Po mnenju strokovnjakov bodo morale manj razvite dežele povečati svojo proizvodnjo z več gnojila in vode in ne z več traktorji. Proizvodnjo je namreč mogoče povečati s tako enostavnimi sredstvi, kakor je n. pr. globlje oranje in večja uporaba gnojil. Kakor večini ljudi primanjkuje hrane, tako večini pridelkov primanjkuje gnojil.

KAJ BO S TEKMO Z RIVERJEM?

Zaradi zadnjega močnega deževja je bila preložena, toda kljub temu je na Pristavo prihitelo preko 200 ljudi. Kdaj pridejo gostje — in če sploh pridejo — so bila zaskrbljena vprašanja naših rojakov, ki tudi telefonsko vprašujejo na Ramón Falcón, kdaj se bo tekma oddigrala.

Če je kje smola s prireditvami, potem je to gotovo v Moronu. Po dolgem času smo že vsi pričakovali tisti izjemni dan, ko bo vreme prirediteljem nekoliko bolj naklonjeno, pa je bilo toliko vode, da je bila pristava še v nedeljo dopoldne kot veliko kopaljšče. Trije dnevi nepretrganih nalivov, so utopili vsa upanja, da bi se tekma mogla oddigrati. Malo pred poldnevom so se pričeli trgati težki črni oblaki in je posijalo toplo pomladansko sonce. Toda en dan prepozno.

Napovedi za to tekmo niso bile pre-

tirane. V Slovenski hiši je pričel brniti telefon in z vseh strani Buenos Airesa so prihajali klici, če se bo tekma popoldne odigrala. Odgovori so bili vedno enaki: to pot je la "po vodi". Okoli 15 ure pa smo le bili malo presenečeni. Z vsakim kolektivom se je pripeljalo nekaj rojakov in na Pristavi je nastalo živahno gibanje. Gospodinje, predvsem iz okolice, so prinašale lepe torte in peciva, v kuhinji in baru pa so dekleta in fantje hitro pričeli s potrebo. V poldnevi uri se je nabralo preko 200 ljudi, ki so le upali, pa so bili malo razočarani, čeprav so večinoma pričakovali preložitve.

Iz radovednosti je kronist prisluhnul pogovoru občinstva. Mnogi so bili mnenja, da bi v lepem vremenu prihitelo gotovo 800 rojakov, nekateri optimisti pa so trdili, da bi prišlo tudi preko 1000 ljudi, in da bi to bila ena največjih športnih prireditev. Vsi pogovori pa so se zaključevali z vprašanjem: "Kdaj pride RIVER PLATE in če bo še možnost, da pride." Ker sta prišla na Pristavo dva Riverjeva zastopnika, naš rojak Karel Lojč z družino in g. ARIAS, lahko na podlagi prijateljskih razgovorov, ki so jih imeli z našimi igralci, danes že z zadovoljstvom in v vednost širokega občinstva zapišemo:

ni nobenega problema za Riverjev obisk. To nedeljo so sicer zadržani, ker gredo igrati v Montevideo — URUGUAY. Potem pa morajo naši pravočasno sporočiti dan in celotno moštvo pride kadarkoli na slovensko Pristavo v Moronu.

Moronce so že nekaj namignili, da bo tekma oddigrana prihodnji mesec. Iz objav po zvočniku sklepamo, da bo to 23. oktobra, ki ga ima Pristava že dolgo rezerviranega v knjigi društvenih prireditev. Potreba je urediti le nekaj zadev zaradi zasedenih nedelj v naši skupnosti. Upamo, da bomo v prihodnji številki že mogli objaviti točen dan in tako ugoditi velikemu zanimanju za to izredno športno srečanje.

PO ŠPORTNEM SVETU

Nekaj številki iz zadnje olimpiade v Rimu: Priprave za olimpijske igre so stale Italijo 250 milijard lir, vse ostale države pa 1200 milijard lir. Tekmovalci in razni funkcionarji so bili zavarovani za skupno 75 milijard lir. Ob času olimpijskih iger so izdajali v treh jezikih list "Roma sport 60" v nakladi 50.000 izvodov.

Vseh športnih objektov je bilo 22; v olimpijski vasi so nastanili 5960 športnikov in 637 športnic. Med obema predeloma pa je bila 2,5 visoka ograja. Haitij je zastopal samo 1 atlet, dočim je bilo najštevilnejše zastopstvo iz ZSSR s 449 tekmovalcev in funkcionarjev. Jugoslavijo je zastopalo 126 športnikov. Z letos osvojenima medaljama so športniki iz Jugoslavije na dosadanjih olimpiadah dobili 18 raznih medalj. Najmlajši so bili trije tekmovalci s 13 leti; dva krmarja in italijanska plavalka L. Marcellini, najstarejši pa je bil menda italijanski metalce disk Consilini s 45 leti. Najvišji tekmovalci so bili sovjetski košarkar Kruminš z 2,18 m, največja udeleženka olimpiade pa je bila ameriška metalca Brown s "samo" 114 kg.

Poročilo o igrah je prenašalo 70 držav, radijskih oddaj je bilo na dan za svet po 400 ur; v ta namen je Italijanska radijska družba dala na razpolago 66 študijev. Rekordno število novinarjev — 50 — je poslal pariški list "L'Equipe"; za filmsko družbo "Luce" pa je 34 snemalcev snemalo celovečerni barvni film o olimpiadi. Za slovensno razsvetljavo Rima in športnih objektov so porabili 3,5 milijarde lir. Da pa bi novinarji še bolj z navdušenjem pisali

o olimpiadi, so med vsemi dopisniki izžrebali dva, ki sta dobila avto Fiat 500, 150 pa jih je dobilo pisalni stroj...

Odbojarsko moštvo Našega doma iz San Justa je v nedeljo bilo premagano v tekmi za prvenstvo Arg. odbojarske zveze — kategorija Novicios. Odbojkarji so izgubili s Platense 13:15, 15:4, 13:15. Kakor je že iz rezultata videti, je bila tekma dokaj nenačrtna in v nekoliko več sreče in borbe, stoji bi lahko zmagali brez velikih težav. Pa drugič bolje! — V nedeljo bo moštvo Našega doma nastopilo proti moštvu Aceneco de la Juventud v ul. Echeverria 361, v Ramos Mejii.

Za lahko-atletsko tekmovalstvo, ki ga pripravlja Don Bosco in Naš dom v San Justu ob koncu oktobra, pridejo v poštev naslednje discipline: Teki; 100, 400 in 1.500 m; Teki čez drn in strn. Proga dolga približno 3—4.000 m; BALKANSKA ŠTAFETA: 800x400x200x100 m; Meti; kroglja, disk in kopje; Skoki višina in daljstva.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Vestnik slov. protikom. borcev. Štev. 10. Vsečina: Domobranska prisega etično in pravno (B.F.); Žrtve iz Bajzljive družine; Dediščina Borisa Pasternaka (Ing. Lojze Povše); Ob petnajstletnici (Govor dr. Basaja na spominski proslavi v New Yorku 1960); Gradivo k Vetrinju (Zapisnik s Milanom Zajcem); Poslanstvo borcev (P.R.) Oktobar pred leti; Resnica na sbo osvobodila; Borci pišejo: Društveno življenje.

OBVESTILA

—Enajsti kulturni večer Slovenske kulturne akcije bo v soboto dne 1. oktobra in je prireditelj v izvedbi gledališkega odseka. V režiji Maksa Borštnika urizori Jeana Anouilh-a drama MEDEJA. Začetek ob 20. uri in sicer v dvorani ss. frančiškank, Arroyo 909, Capital. — Vstopina 30.— pesov.

Sestanek SFZ bo v nedeljo 2. oktobra po mladinski maši na Ramón Falcón 4158. Na sestanku bo predavanje o Sloveniji in njenih naravnih lepota z barvnimi skioptičnimi slikami.

DEKLETA! Naša skrb mora biti tudi lastna izobrazba, tako na verskem kot kulturnem in narodnem področju, zato vse lepo vabljeni na sestanek, ki bo prihodnjo nedeljo po mladinski sv. maši.

Vabi Odbor SDO
Prireditelj obletnice Našega doma v San Justu je zaradi sv. misijona predstavljena na nedeljo 23. oktobra 1960. Sporočamo, da je športno-družabna prireditev (odbojka RIVER PLATE:

"NAŠ DOM" V SAN JUSTU
razpisuje
mesto hišnika

Nastop novembra meseca t. l. Na razpolago stanovanje, primerno za družinski par ali majhno družino. Ostali pogoji po dogovoru. Zainteresiranci naj se oglasijo na: NAŠ DOM
Hipolito Irigoyen 2756, San Justo

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da je 28. avgusta, v starosti 55 let, tragično preminul pri avtomobilski nesreči v Dovjah na Gorenjskem naš ljubljani

Cvetko KEBER

Po 32 letih bivanja in dela v Argentini se je podal na obisk rodni krajev, kjer mu je smrt prerano prekinila življenje, žrtvovano v dobro svoje družine, ki mu je bila najdražja na tem svetu. Pokopali so ga 31. avgusta v Bukovici pri Gorici. Vsem ga priporočamo v molitve.

Zaljubljeni ostali:
v Argentini — žena Aida roj. Pavletič, otroci Edvard, Jurij, Oskar, Marija Tereza; brata Edvard in Martin ter sestra Marija; v domovini — mati Rozina Bat, por. Keber, brat Franc in sestre Cilka, Terezija, Nežka.
Buenos Aires, Bukovica, Volčja draga, 28. septembra 1960.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO
Central B

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 8824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 650854

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1960 za Argentino \$ 340.—.

SFZ) preložena na nedeljo 23. oktobra 1960. Upravni odbor Slovenske pristave. Fantje: Vaja za telovadni nastop ob izjemoma tudi v petek 30. sept. ob 16. uri na Pristavi v Moronu. Ne pozabite, da so redne vaje stalno ob sobotah popoldne. Odbor SFZ.

CERKVENI OGLASNIK

V času svetega misijona za Veliki Buenos Aires bo pri slovenski fari v San Justu tridnevni: V četrtek 6. okt. ob pol 8 zv. kot za dan zadoščevanja pridiga in križev pot: na prvi petek, 7. okt. ob pol 8 zv. kot za dan zadoščevanja pridiga in blagoslov z Najsvetejšim; v soboto, 8. okt. ob 7 zv. kot za dan ljubezni pri Don Boscu pri oltarju Marije Pomagaj sveta maša s pridigo; v nedeljo, 9. okt. ob 8 zv. zaključek tridnevne z zborna mašo, pridigo, skupnim svetim obhajilom, papeževim blagoslovom s popolnim odpustkom in razdelitve spominskih podob.

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascanle
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35 - 8827 Buenos Aires

LOJZE NOVAK
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO
Bumar, SRL

Av. de Mayo 302 — Ramos Mejía
T. E. 658 - 7083

Vam nudi vse to najboljšo kakovosti in najboljših znamk na dolgoročno odplačevanje brez jamstva drugih oseb.

Kličite po telefonu in se boste prepričali. Pridem tudi na dom. In ne pozabite: Nudimo samo prvovrstno blago.

Pakete za Božič
najbolje i najceneje pošilja
JADRAN PAK
Charcas 773, dvorišče - Tel. 31 - 5788
Buenos Aires
Dnevno od 15. do 19. ure; ob sobotah od 11. do 13. ure.
Pismena naročila in giro pošiljajte na Zdenka Kalečak, Casilla Correo 340, Buenos Aires
Lahko doplačate tudi za carino. V domovino pošiljam tudi denar. Zahtevajte cenik!

DOBRODELNI TEDEN

od 2. do 9. oktobra 1960

za naše osamele rojake, bolnike in starčke.

Raznašalci Oznanila in sodelavci Vincencijeve konference vas bodo v Dobrodelnem tednu obiskali z namenom, da boste nekaj od svojega Bogu posodili.

BOGU POSODI, KDOR REVEŽU DA!

stalno žive v takem podnebnju, ne morejo ne tehnično ne kulturno veliko pomagati pri splošnem napredku človeštva.

Skrivnosti in nevarnosti džungle vtisnejo že otrokom spoštljivi strah pred neprehodnim in gostim pragozdom, kjer sonce nikdar ne posije, in kjer nemoteno gospodarijo tigri in "pragozdni ljudje", kar beseda orangutan v malajščini pomeni.

Enoličnost hrane vpliva predvsem na razvoj telesa, kajti vsi Indonezijci so večinoma majhne rasti in suhi, nedvomno pa mora imeti hrana tudi vpliv na razvoj duha in značaja. Riž, in riž, in zopet riž. Za zajtrk riž, za kosilo riž, za malico riž, in za večerjo zopet riž. Poleg riža primešajo kar pač premorejo, ujamejo, ali poberejo: malenkost zelenjave, kosček mesa, posušene ribe, pa tudi pasji zrezek, ali pitonska pečenka, — zabeljeno s kokosovim oljem in zapoprano, da peče do debelega črevesa. Brez popra ali še bolj pekočih začimb kot na primer "sambala" sploh ne morejo jesti; pravijo, da nima nobenega okusa. Mleka sploh ne poznajo, in je umrljivost otrok ogromna, baje najvišja na vsem svetu. Enoličnost hrane, zlasti pomanjkanje beljakovin, vplivajo silno slabo na zdravstveno stanje in na splošno so domačini malo odporni.

Med najvažnejšimi stvarmi v življenju Indonezija je "adat". To je nepi-

san zakonik življenjskih pravil in navad, ohranjen v ustnem izročilu stoletja dolgo, prenašan iz roda v rod, trdnosti kot vsi vladni zakoni, verske naredbe, ali napredek zdravniških ved. "Adat" določa način življenja, občejanja, obnašanja, "adat" določa in izbira ženo možu in obratno, "adat" določa način zdravljenja, "adat" predpisuje način dela, "adat" upravlja premoženje, sploh je "adat" to, kar je zahodnjaku Cerkev, država, in še narodni običaji skupaj. Če voditelji vaše skupnosti "dese" ali "kamponga" proglasijo, da je nekaj proti "adatu", si lahko vse avtoritete glave razbijejo, pa ne bo prav nič pomagalo ali ljudi prepričalo.

Ta "adat" nedvomno je lahko nekaj dobrega, kar tudi je: čuva moralno, čuva narodove tradicije, skrbi za socialno skrbstvo po deželi, preprečuje tuj vpliv, in daje življenju Indonezija tipični in nesprenemljivi obraz. Isti "adat" je pa težka cokla, ki ovira vsak kulturni in tehnični napredek. Ker temelji v mnogih stvareh na prazni veri in na tem, čemur bi pri nas rekli "kar stare b... pravijo", in ker so ustna izročila prepuščena tolmačenju in odločanju preprostih, nešolanih posameznikov, ki ga mnogokrat izkoriščajo v svoje osebne namene in nagone, so mnogokrat za naše pojme posledice tragično-smešne. Zaradi smrti v vasi ali radi "navzočnosti

"nečistih duhov" v okolju je treba včasih vse delo za dneve in tedne ustaviti. Skratka, "adat" je bil mogoče primeren pred tisoč leti, za moderen čas bi se pa moral prilagoditi, drugače bo življenje večine Indonezijcev ostalo tako, kot je bilo pred tisoč leti. Kdo pa naj ga spremeni, je pa težko reči, ker še mohamedanstvo v vso njegovo napadalnostjo in silo ni uspelo odpraviti tega nepisanega zakonika.

Vsi taki vplivi in še mnogi drugi oblikujejo indonezijskega duha; pri onih redkih, ki imajo bolj malo evropske izobrazbe, je tak indonezijski inteligent popolnoma enakovreden svojemu zapadnemu belemu tovarišu. Pri domačem izobražencu z domačo diplomso se že bolj pozna različenost mišljenja, in čim manj so šolani, tem bolj so za naše pojme nerazumljivi, dokler ne pridemo do najnižje razvojne stopnje, kjer še danes živijo divjaki Bornea. Plemena Dajakov v pragozdih Bornea živijo še danes prav tako kot so živela pred več tisoč leti.

Kako in kdaj bo vladi uspelo zvariti iz vseh teh najrazličnejših plemen, ras, jezikov, ver, običajev, "adatov", civilizacij, kultur, in razvojnih stopenj trden pojem indonezijskega naroda, bo le daljna bodočnost pokazala. Ker pa sedanji voditelji hodijo svojla pota in v napačnem ponosu odklanjajo nasvete in po-

moč, bo moral indonezijski narod oziroma narodi prenesti še hude udarce, kajti svoboda in samostojnost sami nista dovolj, ampak je treba veliko trdega dela, vztrajnosti, in odgovornosti za vodstvo kakršnekolik stvari, kaj pa šele države.

Govoriti o povprečnem tipu Indonezija je torej nemogoče, razen če matematično ugotovimo katerih je več in smatramo njih za tipične predstavnike te nacije. To bi bil "orang tani", mali kmet, ki hodi dan za dnem na svoje majhno riževno polje delat, ki živi s svojo družino s kopico otrok med štirimi stenami kolibe, ne zna čitati in pisati, veruje v svoj "adat", gre vsak petek v svojo mošejo, ne pozna in še ni videl zdravnika, kupuje pri Kitajcu — trgovcu (sedaj že manj, ker je Kitajce indonezijska vlada izgnala iz dežele), si sposojeje denar pri arabskem posojevalcu na oduške obresti 10 ali 20% na mesec, tako da vse svoje življenje plačuje obresti in navadno nikdar ne more vrniti kapitala, — je riž, obleke skoraj ne pozna, razen ob petkih in praznikih, — zelo malo govori, — obraz mu je vedno enak kot igralcu pokerja, ker je zanj poniževalno pokazati svoja čustva, živi samo za danes in nikdar ne misli na jutri, — če premore si poišče drugo, tretjo in četrto ženo, kolikor mu jih koran dovoljuje, — pri redkih veselich presedi vso noč

na istem stolu ali na tleh, poslušaj orkester "gamelana" in gleda "wajang" lutke, ki mu govore o pravljicnih bitjih in borbi med dobrim in zlom, kjer končno dobro vedno zmaga, — njegove potrebe so za naše pojme zelo zelo skromne, zadovoljen je z vsem, kar mu nara, njegovo polje, in njegov "adat" nudi, izredno gostoljuben je in njegova mala hiša je vedno odprta sorodnikom, — in teh je mnogo pri štirih ženah —, prijateljem, znancem in čeprav sam nima ničesar, še to deli z drugimi. Ko jih prvič vidiš in srečaš, jih večinoma pomiluješ, ko jih pa čez čas opazuješ vedno mirne, pomirjene s seboj in drugimi, zadovoljne in brezbrizne kot otroke, te pa večkrat prime skušnjava, da bi jih zavidal. Civilizacija in napredek lajšata človeku breme življenja, mu pa prinašata nemir, ki ga otrok narave, primitivni človek ne pozna. To se najbolj pozna ob robovih mest, zlasti industrijskih naseljih, kjer taki primitivni ljudje pridejo prvič v površnih stik z dobotami in slabostmi napredka, za katerega niso zreli. V tem stiku se ti dobri in mirni ljudje spremenijo v telesno in duševno degenerirane propalice, ki so karikatura prejšnjega življenja. Med tem, ko na deželi ni treba me policajev, ne žandarjev, bi na robovih mest komaj zadostoval en varuh reda na vsakega prebivalca.